รายงานการวิจัย

รูปแบบวิถีชีวิตภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุเพื่อการถ่ายทอดสุขภาวะสำหรับชุมชน จังหวัดเพชรบูรณ์

The Local Wisdom in life Model of Old Age for Transfering The Health for Community in Phetchabun Province

ปวิตรา โคบำรุง

สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ **ประจำปีงบประมาณ 2559**

ชื่องานวิจัย รูปแบบวิถีชีวิตภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุเพื่อการถ่ายทอดสุขภาวะสำหรับชุมชนในจังหวัดเพชรบูรณ์

ผู้วิจัย ปวิตรา โคบำรุง

สาขาวิชา การจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ 2559

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบริบทผู้สูงอายุจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อศึกษาลักษณะของวิถีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ผู้สูงอายุใช้ในการดำเนินชีวิต และเพื่อแนวทางการพัฒนาสุขภาวะ โดยทำการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ลงพื้นที่สำรวจ สัมภาษณ์ผู้สูงอายุ และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านที่อยู่อาศัย โดยภาพรวมผู้สูงอายุให้ความสำคัญกับการอยู่รวมกันเป็นครอบครัวใหญ่มีการเรียนรู้ลักษณะพฤติกรรมการดำรงชีวิตที่ไปในรูปแบบเดียวกัน ถ่ายทอดไปทางเครือญาติ 2) ด้านโภชนาการ โดยภาพรวมผู้สูงอายุให้ความสำคัญเกี่ยวกับการรับประทานอาหารที่มีวัตถุดิบมาจากท้องถิ่นที่ทำการเพาะปลูกเอง 3)ด้านเครื่องนุ่งห่ม โดยภาพรวมผู้สูงอายุจะให้ความสำคัญเกี่ยวกับการแต่งตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ 4)ด้านยารักษาโรคผู้สูงอายุให้ความสำคัญกับการนำสมุนไพรท้องถิ่นที่สามารถหาได้ง่ายตามถิ่นที่อยู่อาศัยมาใช้ในการรักษาโรคพื้นฐาน โดยแนวทางการพัฒนาสุขภาวะเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนในท้องถิ่น และส่งเสริมสุขภาวะชุมชนให้มีความแข็งแรง อันจะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ทั้ง4 ด้าน ได้แก่ ภูมิปัญญาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาเกี่ยวกับโภชนาการ ภูมิปัญญาเกี่ยวกับเครื่องนุ่งห่ม และ ภูมิปัญญาเกี่ยวกับยารักษาโรค จนเกิดภาวะสมดุล มีความสุขในชีวิตการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาถ่ายทอดเพื่อเพิ่มสุขภาวะให้กับคนในชุมชนจะให้ความสำคัญกับการสร้างสุขภาวะผู้สูงอายุเป็นหลัก

คำสำคัญ : ผู้สูงอายุ,สุขภาวะ,ภูมิปัญญาท้องถิ่น

Research: The Local Wisdom in life Model of Old Age for Transfering The Health for Community in Phetchabun Province

Researcher: Miss. Pawitra Kobamrung

Faculty: Business administration Faculty

Institute: Rajabhat Phetchabun Uinversity 2559

Abstract

The purposes of this research were to learning context of Old age in phetchabun. Local knowledge that Old age were to life and guideline for healthy development by learning from paper and research that concern. Survey, interview old age and government agencies that concern.

The results were as follows:1)Good relationship with family. 2)Nutrition Old age clean food resource 3)Clothes Old age dressed up appropriate with situation.4) Medicine Old age bring herbs that live in local area for basic cure. Guideline for healthy development for strength to local and promote local healthy have strength. Bring about to good quality of life 4 part include residence Nutrition Clothes Medicine

Keywords : Old age, healthy, knowledge

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้เป็นอย่างดีนั่น ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณผู้ให้การสัมภาษณ์ที่ช่วยเหลือให้ข้อมูลเป็นอย่างดีและขอขอบพระคุณพิทักษ์ หมื่นสาย ประธานชมรมผู้สูงอายุนครบาลเพชรบูรณ์ นายสุพิน นุชรอด ประธานชมรมผู้สูงอายุนอกประจำการ อ.เมือง จ.เพชรบูรณ์ เจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาและฟื้นฟูคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลดงมูลเหล็กและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลดงมูลเหล็กที่สละเวลาให้คำแนะนำ คำปรึกษา รวมถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อการดำเนินการวิจัยให้สำเร็จลุล่วงและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอบพระคุณ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ที่ได้ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยครั้งนี้มา ณ ที่นี้ด้วย

ปวิตรา โคบำรุง

15 มีนาคม 2560

สารบัญ

[illegible] ..... [illegible]

[illegible] ..... [illegible]

[illegible] ..... [illegible]

[illegible] 1 [illegible] 1

1.1 [illegible] 1

1.2 [illegible] 3

1.3 [illegible] 3

1.4 [illegible] 4

1.5 [illegible] 4

[illegible] 2 [illegible] 5

2.1 [illegible] 5

2.2 [illegible] 27

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 31

[illegible] 3 [illegible] 33

3.1 [illegible] 33

3.2 [illegible] 34

3.3 [illegible] 34

3.4 [illegible] 34

[illegible] 4 [illegible] 35

4.1 [illegible] 35

4.2 [illegible] 35

4.3 [illegible] 35

4.4 [illegible] 36

4.5 [illegible] 36

4.6 [illegible] 37

สารบัญ (ต่อ)

[illegible]

[illegible] 5 [illegible] 40

5.1 [illegible] 40

5.2 [illegible] 41

5.3 [illegible] 42

[illegible] 43

[illegible] 45

[illegible] ([illegible])

[illegible] ([illegible])

[illegible]

บทที่ 1 บทนำ

1.1. [illegible]

การพัฒนาที่ผ่านมานั่น ประเทศไทยเร่งพัฒนาประเทศจนเศรษฐกิจเติบโตในอัตราสูง โดยการพึ่งพิงปัจจัยการผลิตทั่งทรัพยากรธรรมชาติและแรงงานที่มีราคาถูกและใช้ทรัพยากรอย่างสิ่นเปลือง จนทรัพยากรหลายอย่างหมดสิ่นไป และไม่สามารถฟื่นฟูขึ่นมาใหม่ได้ ดังนั่นภายใต้ กระแสการพัฒนาที่ต้องการความมั่นคงอย่างยั่งยืนในอนาคต จำเป็นอย่างยิ่งเศรษฐกิจไทยต้องถูก ปรับโครงสร้างไปสู่ระบบเศรษฐกิจที่เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างนวัตกรรม ซึ่งใช้แนวคิด เศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่มีพื่นฐานสำคัญอยู่ที่การใช้องค์ความรู้ การศึกษา การสร้างสรรค์งาน และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับเทคโนโลยีนวัตกรรมสมัยใหม่บนรากฐานทางวัฒนธรรม และ ภูมิปัญญาท้องถิน (ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์, 2553) ซึ่งเมื่อพิจารณาความหมายของภูมิปัญญา ท้องถินที่เอกวิทย์ ณ ถลาง (2540) ได้อธิบายไว้คือ ความรู้ ความคิด ความเชื่อ และความสามารถจัด เจนที่กลุ่มชนได้จากประสบการณ์ที่สังสมไว้อันเป็นผลของการใช้สติปัญญาในการปรับตัวและ ดำรงชีพกับสภาวะต่างๆ ในระบบนิเวศหรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสิงแวดล้อมทาง สังคมวัฒนธรรมที่มีการพัฒนาสืบสานกันมาในพื่นที่ที่ชุมชนนั่นตั่งถินฐานอยู่ ดังนั่นภูมิปัญญา ท้องถินจึงเป็นฐานที่สำคัญของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เนื่องจากส่วนประกอบของเศรษฐกิจนี่คือ การสืบทอดทางวัฒนธรรม ศิลปะ สือ และงานสร้างสรรค์ ต่างสืบเนื่องมาจากภูมิปัญญาท้องถินซึ่ง หมายถึงความสามารถในการใช้ความรู้ เพื่อพัฒนาและดำรงชีวิตของคนในท้องถิน มีการถ่ายทอด ความรู้ไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ นจนเกิดเป็ นความรู้ใหม่ที่มีการใช้และพัฒนาเป็ นวงจรไม่จบสิ่น (เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2554) อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่มและยารักษาโรค

ประเทศไทยมีความพร้อมในการขับเคลื่อนประเทศให้เข้าสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ระดับหนึ่ง เนื่องจากไทยมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะทางศิลปะที่สืบทอดต่อกันมาผ่าน วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถินที่เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาตาม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ที่กล่าวว่า “ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็ง ของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ ที่เน้นการสนับสนุนการนำภูมิปัญญาและ วัฒนธรรมท้องถินมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการ” ภูมิปัญญาท้องถินของไทยได้สูญหายไปมากมาย และไม่ได้นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ดังนั่นในหลายทศวรรษที่ ผ่านมา โครงการพัฒนาท้องถินของประเทศไทยที่ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากการละเลย วัฒนธรรมองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถินทั่งที่ตั่งใจและไม่ตั่งใจ ถ้าสังคมไทยตกอยู่ในสถานการณ์ที่คนส่วนใหญ่ไม่สนใจและเห็นความสำคัญของ ภูมิปัญญาท้องถิน จะทำให้สังคมไทย

ไม่สามารถดำรงเอกลักษณ์มีผลให้ขาดความภูมิใจในรากเหง้า ของตนเอง และขาดโอกาสจะได้รับผลประโยชน์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าและบริการ ซึ่ง ต้องอาศัยทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิน อย่างไรก็ตามยังมีบุคคลบางกลุ่ม เช่น ผู้นำชุมชน และปราชญ์ชาวบ้านบางพื่นทีไม่ทำตามแนวทางการพัฒนาสมัยใหม่ แต่ได้ใช้แนวทางความรู้ ภูมิ ปัญญา และวิถีชีวิตแบบดั่งเดิมทีผสมผสานเทคโนโลยีใหม่บางอยางทีเห็นว่าดีและเหมาะสม โดยอยู่ บนฐานของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การเกิดสัมฤทธิ์ผลดังกล่าวต้องมีแนวทางการบริหารจัดการเกียวกบการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ น โดยมีขั่นตอนต่าง ๆ คือ การรวบรวมและจัดหมวดหมู่ วิเคราะห์แล้วคัดเลือก ภูมิปัญญาเพือดำเนินการในแนวทางทีเหมาะสม เช่น อนุรักษ์ ประยุกต์ หรือพัฒนาต่อยอด เป็น เทคโนโลยีทีใช้ได้กว้างขึ่น และมีการทดสอบการใช้ซึ่งต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้าวิจัย เพือให้ได้ องค์ความรู้ แล้วจึงนำไปเผยแพร่ให้เกิดการถ่ายทอดภูมิปัญญา โดยการจัดทำหลักสูตรทีมีเนื่อหาภูมิ ปัญญาท้องถิน สำหรับการศึกษาทุกระดับทั่งในและนอกระบบ พร้อมทั่งมีระบบข้อมูลสารสนเทศ ภูมิปัญญาท้องถิน การดำเนินงานดังกล่าวต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล และมีการร่วมมือกัน ระหว่างหน่วยงานของรัฐและเอกชน และทีสำคัญรัฐต้องจัดระบบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

ภูมิปัญญา เป็นความคิดทางสังคมทีสำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งสังคมขนาดใหญ่พอควรและดำรงอยู่ได้ยาวนานย่อมต้องมีด้วยกันทุกสังคม สังคมไทยเป็นสังคมเก่าแก่สังคมหนึ่ง จึงปรากฏมีภูมิปัญญาเช่นนี่อยู่จำนวนมาก ภูมิปัญญาเหล่านี่นอกจากแสดงความเป็นไทย เป็นเอกลักษณ์ไทยทีสำคัญอย่างหนึ่งแล้วยังเป็นเครืองชี่วัดความเจริญ และพัฒนาการของคนในชาตินั่นทั่งนี่ เพราะภูมิปัญญาเป็นสิงละเอียดอ่อนชาติทีเจริญมีสังคมทีสงบสุขร่มเย็นไม่ระสำระสาย และมีความเป็นอิสระจึงจะสามารถสร้างสรรค์ และสังสมภูมิปัญญาเฉพาะตนขึ่นมาได้

ภูมิปัญญาท้องถินเกิดจากการสังสมของประสบการณ์ของผู้รู้ในชุมชนและเป็นประสบการณ์ทีได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษทีมีความรู้และจากสถาบันต่าง ๆ มากมาย ซึ่งมีอิทธิพลของสิงแวดล้อมและศาสนาเข้ามาเกียวข้องอยู่ด้วยและมีวัฒนธรรมเป็นพื่นฐาน ภูมิปัญญาเป็นสิงทีมีมานาน มีการปฏิบัติโดยผู้คนในชุมชนนั่น การศึกษาในระยะแรก ๆ เป็นเรืองของวัฒนธรรมในชุมชน เรืองการพึงพาตนเองของชาวบ้าน ต่อมาได้ศึกษากว้างขึ่นในลักษณะของนักปราชญ์ชาวบ้าน ดังนั่น ภูมิปัญญาชาวบ้านจึงเป็นสิงทีสนใจและได้รับการรื่อฟื่นและเผยแพร่มากขึ่น มนุษย์เมือมาอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ย่อมเรียนรู้ ปรับตัวและสร้างสรรค์วัฒนธรรมทีเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ เพือการดำรงอยู่ของชีวิต ดังนั่น กระบวนการเรียนรู้ ประสบการณ์ โลกทัศน์ ความเชือ พิธีกรรมต่าง ๆ อันประกอบกันเป็นวิธีชีวิตของผู้คน ทีมีการสังสม สืบทอดและปรับเปลียนต่อเนืองกันมา จึงเป็นภูมิปัญญาของผู้คนในท้องถินนั่น ๆ

สำหรับภูมิปัญญาในกระบวนการที่เกิดจากการสืบทอด ถ่ายทอด องค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมในชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ แล้วพัฒนา เลือกสรร ปรับปรุงองค์ความรู้เหล่านั้นจนเกิดทักษะและความชำนาญที่สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาชีวิตให้เหมาะสมกับยุคสมัย แล้วเกิดภูมิปัญญา (องค์ความรู้ใหม่) ที่เหมาะสม และสืบทอดพัฒนาต่อไปอย่างไม่มีที่

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ถือได้ว่าเป็นเรื่องราวทางวัฒนธรรมแขนงหนึ่งที่ชุมชนได้สร้างสรรค์ขึ้นมาไว้สื่อความหมาย บ่งบอกตัวตน และใช้เป็นสัญลักษณ์ในการสร้างสายใยความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นนำมาซึ่งความรู้ความสามารถของชาวบ้านซึ่งเรียนรู้มาจากบรรพบุรุษ หรือ ผู้มีความรู้ในหมู่บ้านในท้องถิ่นอันมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง สิ่งของเครื่องใช้ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและรูปแบบที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษโดยมีการเรียนรู้เฉพาะภายในครอบครัวของตนโดยตรงจากปู่ย่าตายาย พ่อแม่ มิได้มีการถ่ายทอดให้บุคคลอื่น ชีวิตประจำวันและการเรียนรู้ก็จะถ่ายทอดในช่วงเวลาที่ว่างจากการทำเกษตร

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้นส่งผลให้เกิดแนวคิดในการทำวิจัย เรื่อง รูปแบบวิถีชีวิตภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุเพื่อการถ่ายทอดสุขภาวะสำหรับชุมชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ และเป็นการวิจัยที่นำข้อมูลจากการศึกษามาจัดบริการวิชาการเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาวะผู้สูงอายุ เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้สูงอายุในท้องถิ่น เรื่อง รูปแบบวิถีชีวิตภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุเพื่อการถ่ายทอดสุขภาวะสำหรับชุมชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้จัดทำวิจัยเล็งเห็นว่าการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชน สามารถทำให้ผู้สูงอายุดูแลสุขภาวะของตนเองได้ในเบื้องต้นเป็นอย่างดี

1.2. [illegible]

- [illegible]
- [illegible]

1.3. [illegible]

[illegible] 2 [illegible]

1.3.1 [illegible]

- การเก็บข้อมูลด้านเอกสาร เป็นการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยซึ่งเป็นข้อมูลทุติย [illegible]

- [illegible]สัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ทำการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล โดยข้อคำถามในการสัมภาษณ์จะเกี่ยวข้องกับแนวคิ[illegible] (purposive random sampling)

1.4 [illegible]

[illegible]

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

- การวิจัยในครั้งนี้มีการศึกษาวิถีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ผู้[illegible]

2. [illegible]

- [illegible] 5 [illegible]

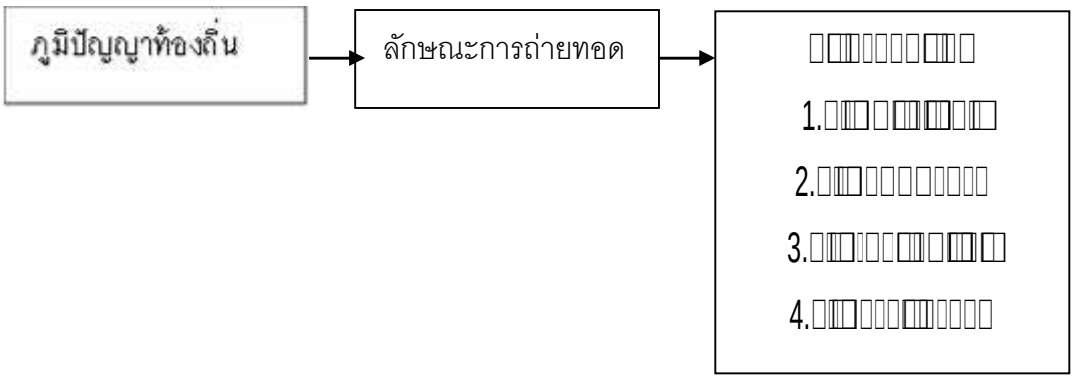

1.5 [illegible]

1.[illegible]

2.[illegible]

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

[illegible]

1. [illegible]
2. [illegible]
3. [illegible]

[illegible] หลายด้าน รวมไปถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้น ต่างมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกระทบถึงกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และสิ่งที่เราต้องคำนึงถึงสำคัญที่สุดคือ ชุมชนและท้องถิ่นนั้น[illegible] พลวัตที่เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ซึ่งอาจจะเกิดจากปัจจัยภายในหรือภายนอก ซึ่งมุ่งเสนอรายละเอียดของ[illegible]

1. [illegible]

[illegible]

[illegible] "[illegible]" (Wisdom) [illegible] "[illegible]" (Popular wisdom) [illegible] "[illegible]"(Local wisdom) ได้มีหน่วยงานทางการศึกษา นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญได้ใช้คำทั้ง 2 คือ "[illegible]" [illegible] "[illegible]" ควบคู่กันไปแต่บางครั้งใช้คำใดคำหนึ่ง[illegible]

[illegible] (Folk Wisdom) เป็นความคิดทางสังคมที่สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งสังคมขนาดใหญ่พอควร[illegible] ปัญญาเหล่านี้นอกจากแสดงความเป็นไทย เป็นเอกลักษณ์ไทยที่สำคัญอย่างหนึ่งแล้วยังเป็นเครื่องชี้วัดความเจริญ และพัฒนาการของคนในชาตินั้นทั้งนี้ เพราะภูมิปัญญาเป็นสิ่งละเอียดอ่อนชาติที่เจริญมีสังคมที่สงบสุขร่มเย็นไม่ระส่ำระสาย และมีความเป็นอิสระจึงจะสามารถ[illegible]

[illegible] (Folk Wisdom) [illegible] (Social Institution) [illegible] (Social Organization) [illegible]

[illegible]
(Social Structure) [illegible]
[illegible] (Social Unit) [illegible] ([illegible]) [illegible]
[illegible]ปฏิบัติของคนเหล่านั้น หากจะทำให้ชัดขึ้น แต่ละหน่วยสังคมประกอบด้วย องค์ประกอบ 4 ประการ คือ 1. ตำแหน่งทางสังคม 2. หน้าที่ 3. แบบแผนพฤติกรรม ซึ่งประกอบด้วย [illegible] 4. [illegible] สังคมนี่สังกัปเรื่องภูมิปัญญาเป็นเนื่อหาสาระส่วนหนึ่ง หรือหลาย ๆ อย่างผสมผสาน นอกจากนั่นยังอาจกล่าวเพิ่มเติมต่อไปได้อีกว่า ภูมิปัญญาเป็นองค์ความรู้ที่มีการเชื่อมโยงกันไปหมดไม่ว่าจะเป็นเรื่อง อาชีพ [illegible] และวัฒนธรรม (เรื่องเดช ปันเขียนขัตย์. 2542 : 1 - 5)

[illegible]

[illegible] "[illegible]" [illegible] "[illegible]" [illegible] "[illegible]" [illegible]

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546 : 619) [illegible] "[illegible]" [illegible] เป็นวิชาแบบที่เราเรียน ผสมกลมกลืนเชื่อมโยงกันห[illegible]" (ประเวศ วะสี, 2534: 75)

[illegible] (2534 : 109) [illegible] "[illegible]" [illegible] "[illegible]" [illegible] "[illegible]" [illegible] "[illegible]" [illegible] "[illegible]"

[illegible] (2543 : 3) [illegible] "[illegible]" [illegible] 1) [illegible] เรื่องใด ๆ มีลักษณะเป็นข้อมูลเนื่อหาสาระ เกี่ยวกับเรื่องนั่น ๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับมนุษย์ เกี่ยวกับผู้หญิง ผู้ชาย ฯลฯ 2) ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องใด ๆ หรือหน่วยสังคมใด ๆ ความเชื่อ [illegible] บางอย่างอาจพิสูจน์ไม่ได้ เช่น เรื่องนรก สวรรค์ ตายแล้วไปไหน ผีมีจริงหรือไม่ 3) ความสามารถหรือ [illegible]

[illegible] (2543 : 12) [illegible] "[illegible]" ว่า หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดได้เอง ที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นสติปัญญา เป็นองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ทั้งกว้าง ทั้งลึกที่ [illegible]เอง ทำเอง โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินชีวิตได้ในท้องถิ่นอย่างสมสมัย

[illegible] (2540 : 4) [illegible] "[illegible]" ว่าเป็นทรัพย์สินทางปัญญาอันล้ำค่าของท้องถิ่น หรืออีกนัยหนึ่งว่า เป็นพื้นฐานความรู้ ความสามารถของบุคคลในท้องถิ่น และคว[illegible]

[illegible] (2539 : 145 - 146) [illegible] "[illegible]" [illegible] "[illegible]" [illegible] "[illegible]" [illegible]

สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ (2542 : 263) กล่าวว่า ภูมิปัญญาชาวบ้าน ศัพท์นี้การกำเนิดของมันชัดเจนมี [illegible] หนึ่งทีจะผลักดันให้มีการเปลียนแปลงสู่สันติสุขในทีสุด

สามารถ จันทร์สูรย์ (2534 : คำนำ) กล่าวว่า ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างทีชาวบ้าน [illegible] ลึกทีชาวบ้านสามารถคิดเองทำเอง โดยอาศัยศักยภาพทีมีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินชีวิตได้ในท้องถินอย่างสม [illegible]

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 264) ภูมิปัญญาชาวบ้านหมายถึง [illegible] ปัญหาในการประกอบอาชีพ โดยทีปราชญ์ชาวบ้านนี้ได้มีกระบวนการวิเคราะห์และสังสมประสบการณ์มาเป็นเวลานาน เป็นทียอมรับนับถือของคนทัวไป

อังกูล สมคะเนย์ (2542 : 264) กล่าวว่า ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง มวลความรู้และมวล [illegible] ทีใช้ในการดำเนินชีวิต ให้เป็นสุขโดยได้รับการถ่ายทอด สังสมกันมาโดยผ่าน [illegible]

ลักษณา รอดสน (2540 : 12) ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง ความรู้และประสบการณ์ของชาวบ้านที [illegible]

รัตนะ บัวสนธิ์ (2542 : 264) ได้ให้มุมมองอีกมิติว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึงกระบวนทัศน์ของ [illegible] จารีตประเพณีที่ได้รับการถ่ายทอดสังสอนและปฏิบัติสืบเนื่องกันมาปรับปรุงเข้ากับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลง แต่ละสมัย ทั่งนี่โดยมีเป้าหมายเพื่อความสงบสุขของในส่วนที่เป็นชุมชนและปัจเจ[illegible]

ซึ่งกระบวนทัศน์ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นจำแนกออกได้ 3 ลักษณะคือ

[illegible] (1) [illegible]

ลักษณะที่ 2 ภูมิปัญญาเกี่ยวกับระบบสังคมหรือการจัดความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์

ลักษณะที่ 3 [illegible] ความสามารถของบุคคลในท้องถิ่นที่ได้เรียนรู้มีประสบการณ์สังสมเลือกสรรปรับตัวจนเป็นความรู้[illegible] สามารถนำไปแก้ปัญหา หรือสร้างเสริมให้มีการดำรงชีวิตประจำวันที่ดีขึ้น จากนั่นนำไปถ่ายทอดให้คนรุ่น [illegible]

กฤษณา วงษาสันต์ และคณะ (2542 : 258 - 259) [illegible] ศาสนา คติ จารีตประเพณี ที่ได้รับการถ่ายทอดสังสอนและปฏิบัติสืบเนื่องกันมาปรับปรุงเข้ากับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงแต่ละสมัย ทั่งนี่โดยมีเป้าหมายเพื่อความสงบสุขของคนในส่วนที่เป็นชุมชน และปัจเจก [illegible]

[illegible] หนึ่ง ระหว่างการสืบทอดมีการประยุกต์และเปลี่ยนแปลงจนอาจเกิดเป็นความรู้ใหม่ตาม [illegible]

ภูมิปัญญาเป็นความรู้ที่ประกอบไปด้วยคุณธรรมซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตดั่งเดิมของชาวบ้านในวิถีดั่งเดิมนั่น ชีวิตของชาวบ้านไม่ได้แบ่งแยกเป็นส่[illegible] เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติและคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ ความสัมพันธ์ที่ [illegible]

[illegible]
และจักรวาล ชาวบ้านเคารพผู้หลักผู้ใหญ่ พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ทั่งทีมีชีวิตอยู่และล่วงลับไปแล้ว

[illegible]

ภูมิปัญญาท้องถิน ถือเป็นองค์ความรู้ ทีมีความหมายเช่นเดียวกับองค์ความรู้พื[illegible] [illegible](Keyes. 1989 อ้างถึงใน ชยันต์ วรรธนุภูติ. 2540 : 8 - 11) [illegible] "[illegible]" [illegible] ความคิด ความเข้าใจ ทัศนคติ ทีได้พัฒนาก่อนก่อรูปขึ้นมา โดยชาวบ้านเพือทีจะสามารถนำเอามาใช้ใน [illegible](Practical Thought) [illegible] พื่นบ้านจะดีหรือจะมีประสิทธิภาพอย่างไร จะต้องวัดกันที ว่าสิงนั่นเป็นประโยชน์ต่อการดำรง [illegible] 4 [illegible]

1. [illegible] "[illegible]"(Ethno science) [illegible]

2. [illegible] (Indigenous Conceptual System) [illegible] (Ethno science) เพียงเท่านั่น การศึกษาระบบพื่นบ้านเป็นการศึกษาระบบคิด ซึงเป็นพืนฐานของความเข้าใจกับประสบการณ์ของมนุษย์ [illegible]

[illegible]
คิดพื้นบ้านแนวนี้ เป็นการศึกษาเรื่องระบบคิด ศึกษาระบบเกษตรทั้งหมดว่า ระบบเกษตรของชนกลุ่มนั้น [illegible]
ระบบนิเวศหรือคนในชุมชน โดยให้ความสนใจต่อวิธีการที่ชนกลุ่มนั้น หรือกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งใน [illegible]
คนในสังคมนั้นให้ความหมายและให้ความสำคัญอย่างไร เช่น ระบบคิดพื้นบ้านเกี่ยวกับรักษาพ[illegible]
โดยศึกษาว่าชาวบ้านมีความรู้เกี่ยวกับโรคต่าง ๆ ได้อย่างไร เช่น โรคของอาการซึ่งเกิดจากการปวดท้อง คำ [illegible]

3. [illegible] (Local Value System) [illegible] (Local Wisdom) [illegible]
ความรู้พื้นบ้าน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงวิธีการที่ชาวบ้านปฏิบัติต่อกันและกัน ภูมิปัญญาชาวบ้านมีลักษณะ [illegible] (Keyes) [illegible]
ระบบคุณค่าของความรู้ ระบบคุณค่าของท้องถิ่น หรือว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น โยงกับความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ใช้ วงการพัฒนา นั่นคือ ศักยภาพของชุมชน หรือระบบคิดทั้งหมดที่ชาวบ้านพยายามจะ [illegible]

4. [illegible] (Cosmology) [illegible]
เชื่อพื้นฐานในการดำรงชีวิตอย่างไร มีการตีความเกี่ยวกับเรื่องของเวลา เรื่องสถานที่และบุคคลในสังคม

สิงที่จะนำม[illegible]
กับเวลาและฤดูกาล และการสังเกตความสัมพันธ์ของ กิจกรรมเหล่านี้ที่มีต่อสิงแวดล้อม การตีความ และ
[illegible]

[illegible] “[illegible]” เป็นสิงที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่กับสังคมมนุษย์มาช้านาน เป็นการดำรงอยู่ใน
[illegible]
ช้านาน แม้ว่าภูมิปัญญาเป็นสิงที่สังสมและถ่ายทอดเป็นมาดกมาช้านาน แต่มีเอกลักษณะสำคัญอย่างหนึ่ง
[illegible]ารเชื่อมโยงกันไปหมด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของอาชีพ เศรษฐกิจ ความเป็นอยู่
ค่าใช้จ่าย การศึกษา วัฒนธรรม จะผสมกลมกลืน (ประเวศ วะสี, 2530) คำว่า “[illegible]” “[illegible]
[illegible]” [illegible]
ท้องถิน แต่ได้รับการหยิบยกขึ้นมาพูดคุยกันอย่างจริงจัง เมื่อไม่นานมานี้ กลุ่มนักพัฒนา องค์กรเอกชน
ซึ่งทำงานในระดับหมู่บ้านเป็นกลุ่มแรกที่เริ่มรื้อฟื้นเรื่องภูมิปัญญาท้องถินทั่งนี้ เพื่อค้นหาคุณค่าที่สามารถ
[illegible]
นั่น ได้มีการศึกษาเรื่องราวทำนองนี้แต่เรียกชื่อว่าเป็นการศึกษาวัฒนธรรมชุมชนหรือการถึงพาตนเองของ
[illegible]
ประเทศ แต่มีแนวโน้มว่าจะนำบางส่วนมาเชื่อมโยงหรือประยุกต์ใช้มากขึ้น ความสนใจเริ่มแรกนี้จึงเป็น
[illegible](
[illegible], 2533)

[illegible]
เรื่องนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 11 - 17) [illegible]
[illegible]

1. [illegible] (Wisdom)

1.1 [illegible]

1.2 [illegible]
ที่สังสมไว้ในการปรับตัว และดำรงชีพในระบบนิเวศน์ หรือสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ และสิงแวดล้อม

[illegible]
ๆ ในพื้นที่ที่กลุ่มชนนั้นต้องตั้งหลักแหล่งถิ่นฐ[illegible]
อื่น จากพื้นที่สิ่งแวดล้อมอื่นที่ได้มีการติดต่อสัมพันธ์กันแล้วรับเอาหรือปรับเปลี่ยนนำมาสร้างประโยชน์
[illegible]

1.3 ภูมิปัญญาเป็นเรื่องที่สั่งสมกันมาตั้งแต่อดีต และเป็นเรื่องของการจัดการความสัมพันธ์
[illegible]
[illegible]หมายก็คือเพื่อให้เกิดความสุขทั้งในส่วนที่เป็นชุมชน หมู่บ้าน และในส่วนที่เป็นปัจเจกของ ชาวบ้าน
[illegible]

1.4 [illegible]
เอาไม้ไผ่มาทำเครื่องใช้ไม้สอยในชีวิตประจำวัน รวมทั้งรู้จักเอาดินขี่เกลือมาแช่น้ำ ต้มให้เหือดแห้งเป็น
[illegible]

1.5 [illegible]

2. ภูมิปัญญาพื้นบ้าน

[illegible]

3. [illegible] (Popular wisdom)

3.1 ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง แกนหลักของการมองชีวิต การใช้ชีวิตอย่างมีความสุข
[illegible]

3.2 [illegible]

3.3 [illegible]

3.4 [illegible]

3.5 ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง ความรอบรู้ของชาวบ้านทีเรียนรู้และมีประสบการณ์[illegible]

3.6 ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง ทุกสิงทุกอย่างทีชาวบ้านคิดได้เองทีนำมาในการแก้ไข[illegible] ทั่งลึกทีชาวบ้านคิดเองทำเองโดยอา[illegible]

3.7 ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง ความรู้ ประสบการณ์ของประชาชนในท้องถิน ซึง[illegible]ทีเกิดขึ่นจากประสบการณ์ตรงของตนเอง ซึงได้เรียนรู้จากการทำงาน จากธรรมชาติแวดล้อม สิงเหล่านั่นเป็นสิงทีมี[illegible]

3.8 ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึ[illegible] เหล่านี่ได้มีกระบวนการวิเคราะห์และสังสมประสบการณ์มาเป็นเวลานาน เป็นทียอมรับนับถือของคน[illegible]

3.9 ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึ[illegible]

4. [illegible] (Local wisdom)

4.1 ภูมิปัญญาท้องถิน เป็นองค์ความรู้ความสามารถของชาวบ้านทีสังสม สื[illegible]

4.2 ภูมิปัญญาท้องถิน คือความรู้ทีเกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่าน[illegible]

แก้ปัญหา การจัดการและการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ที่มีอยู่ทั่วไปในสังคม ชุมชน และในตัวของผู้รู้เอง หากมีการสืบค้นเพื่อศึกษาและนำมาใช้ก็จะเป็นที่รู้จักกัน เกิด [illegible]

4.3 [illegible] สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปแต่ละยุคสมัย

4.4 ภูมิปัญญาท้องถิ่น [illegible] ถ่ายทอด สั่งสอน และปฏิบัติสืบเนื่องกันมาปรับปรนเข้ากับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงแต่ละสมัย [illegible] มีเป้าหมายเพื่อความสงบสุขของคนในส่วนที่เป็นชุมชนและปัจเจกบุคคล ซึ่งกระบวนทัศน์ที่เป็น [illegible] [3] [illegible]

[illegible] [1] [illegible]

[illegible] [2] [illegible]

ลักษณะที่ 3 ภูมิปัญญาเกี่ยวกับระบบการผลิตหรือการประกอบอาชีพที่มีลักษณะ [illegible]

5. [illegible]

5.1 ภูมิปัญญาไทยนั่น ด้านหนึ่งนอกจาก [illegible] ศักยภาพในการประสานความรู้ใหม่มาใช้ประโยชน์ด้วย ซึ่งเอื้อให้เกิดทางเลือกใหม่ที่มีลักษณะสากลและ [illegible]

5.2 [illegible] ปัญหาต่าง ๆ ของตนเองจนเกิดหลอมรวมเป็นแนวความคิดในการแก้ไขปัญหาที่เป็นลักษณะของตนเอง ที่ [illegible]

5.3 [illegible]

[illegible]

5.4 [illegible]

[illegible]

[illegible] 3 [illegible] ([illegible], 2538 : 46)

2.1 [illegible]

2.2 [illegible]

2.3 ส่วนทีปราชญ์สังเคราะห์ขึ้นใหม่ จากประสบการณ์ตนเองและจากคำบอกเล่าสังสอน [illegible]

เอียม ทองดี (2542 : 5 - 6) [illegible]

3.1 ความคิด [illegible] Cognitive System [illegible]ห์และสังเคราะห์จากสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและสังคม วัฒนธรรมซึ่งความคิดดังกล่าวนี้จะ [illegible]

3.2 [illegible] (Time) [illegible] (Space) [illegible] (Substance) [illegible]

(Relation) [illegible] (Causality) องค์ความรู้ หรือความรู้เป็นสิงทีใช้แสดงหรือยืนยันสิงใด [illegible] (Categiory) [illegible]

3.3 [illegible] แตกต่างกันไป ซึ่งความเชือก็คือความศรัทธา หรือความยึดมันถือมัน ทีเป็นซึ่งแกนสำคัญในการดำเนิน [illegible] โดยทัวไป และความเชือทีเกียวกับวิญญาณ โลกนี โลกหน้า ความดี ความชัว นรก สวรรค์ บาปบุญคุณ [illegible]

3.4 ค่านิยม คือ สิงทีคนสนใจ คนปรารถนาอยาก [illegible] เป็นทียกย่องสรรเสริญ หรือเป็นสิงทีบังคับต้องทำ ต้องปฏิบัติ มีความรักและมีความสุขเมือได้หรือเห็น หรือได้สิงเหล่านั่นมา ค่านิยมจึงเป็นพื่นฐานของการจัดรูปแบบพฤติกรรมทีปรากฏอยู่ภายใน และแสดง [illegible] กลุ่มหนึ่ง ๆ เป็นสิงทีดีมีค่าควรแก่การกระทำ น่ายกย่อง หรือเห็นว่าถูกต้องดีงาม ค่านิยมเป็นพืนฐานสำคัญ [illegible]

3.5 [illegible]

3.6 ความสามารถ หมายถึง ศักยภาพและประสิทธิภาพทีมีอยู่ภายในบุคคล หรือชุมชน ในการทีจะจัดการเรืองใดเรืองหนึ่ง ในลักษณะเดียวกับสิงเรียกว่า “[illegible]” [illegible] ว่าเป็นความสามารถของชุมชนนั่น ๆ ความสามารถจึงเป็นภูมิปัญญาประการหนึ่ง

3.7 ความฉลาดไหวพริบ หมายถึง ทักษะทีปรากฏอยู่ภายในจิตใจ หรือจิตวิญญาณเป็น สิงทีสามารถนำมาใช้แก้ไข ป้องกัน ควบคุมและคุ้มครอง [illegible]

[illegible]

[illegible]สิงแวดล้อมทีแตกต่างกัน และถ่ายทอดสืบต่อกันมาเป็นวัฒนธรรมของแต่ละท้อง[illegible]

[illegible]

(2540 : 34) [illegible] 5 [illegible]

1. ภูมิปัญญาชาวบ้านเพือการยังชีพ ภูมิปัญญาชาวบ้านประเภทเพือการยังชีพมีขึ้นเพือการมีชีวิตอยู่[illegible]และจัดการเกียวกับปัจจัย 4 คือ ทีอยู่อาศัย อาหาร เครืองนุ่งห่ม ยารักษาโรค เป็นต้น ภูมิปัญญาเหล่านี้ค่อยๆ[illegible]

1.1 ภูมิปัญญาทีเกียวกับการหากิน เริมแต่ภูมิปัญญาการเก็บเกียว เช่น ภูมิปัญญาการหาของป่า ล่าสัตว์ ตีผึ้ง การทำและใช้เครืองจับสัตว์น้ำ เช่น นก ปลา เสือ ช้าง เป็นต้น ภูมิปัญญาเหล่านี้ค่อย[illegible]เครืองมือเครืองใช้เฉพาะตัว เฉพาะท้องถินขึ้น หน้าไม้ ภูมิปัญญาในการ[illegible]

1.2 ภูมิปัญญาทีเกียวกับทีอยู่อาศัย เช่น การสร้างบ้านเรือนแบบเครืองผูก ภูมิปัญญาการ[illegible]

1.3 ภูมิปัญญาทีเกียวกับวัฒนธรรมโภชนาการ ได้แก่ ภูมิปัญญาในการเลือกสรรอาหาร วิธี[illegible]

1.4 ภูมิปัญญาทีเกียวกับเครืองนุ่งห่ม ได้แก่ ภูมิปัญญาในการนำสิงต่างๆ มาปกปิดร่างกาย[illegible]

1.5 ภูมิปัญญาทีเกียวกับยารักษาโรค ได้แก่ การนำสมุนไพร สัตว์ แร่บางชนิดมาใช้เป็นตัว[illegible]

1.6 [illegible] ตนมีชีวิตยังยืนมั่นคง จึงทุ่มเทใช้สติปัญญาและสิงเอืออำนวยต่างๆ เพื่อให้บรรลุความต้องการซึ่งสามารถ [illegible]

1.7 ภูมิปัญญาการพึ่งตนเอง ภูมิปัญญาเบื้องต้นในการพิทักษ์ปกป้องชีวิตและทรัพย์สิน คือ [illegible] สูงสุดในการดินรนต่อสู้เพื่อความอยู่รอด

1.8 ภูมิปัญญาทีหลบเลียงอันตราย เช่น ภูมิปัญญาของชาวบ้านทีสามารถสังเกตความ [illegible]

1.9 ภูมิปัญญาการรวมพลังและการพึ่งพิง เช่น ภูมิปัญญาการร่วมแรงแบ่งประโยชน์ เช่น การ [illegible]

1.10 [illegible]

1.11 [illegible] ปรากฏความเชื่อ เช่น ห้ามหญิงมีครรภ์นังขวางบันไดหรือประตู มิฉะนั้นลูกจะไม่สมบูรณ์ เป็นต้น

2. [illegible] เจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและยุคสมัยโดยภูมิปัญญากลุ่มนี้มีทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและตำแหน่ง [illegible]

2.1 [illegible]

2.2 [illegible]

2.3 ภูมิปัญญาการจัดการเพื่อสาธารณะประโยชน์ คือ ภูมิปัญญาทีก่อให้เกิดประโยชน์ [illegible]

2.4 เพื่อทีเป็นการสร้างสรรค์พิเศษ คือ สิงทีเป็นปัญญาชนชาวบ้าน ใช้วิสัยทัศน์เฉพาะตัว สร้างสรรค์ขึ้นต่างจากกลุ่มอืน เช่น ภูมิปัญญาทีให้ตระหนักว่า นักปราชญ์เป็นทรัพยากรบุคคลทีมีคุณค่ายิง

[illegible]วลแก้ว (2540 : 42) [illegible]

1. [illegible]
2. [illegible]
3. [illegible]
4. [illegible]
5. [illegible]
6. [illegible]
7. [illegible]

สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ (2541 : 23) [illegible] 5 [illegible]

1. [illegible] (illegible)

2. [illegible] ความรู้ดั่งเดิมเพื่อการอนุรั[illegible]

3. [illegible]

3.1 [illegible] (illegible) [illegible]

3.2 กลุ่มแม่บ้าน กลุ่[illegible]

4. [illegible]

5. [illegible]

[illegible] (2542 : 23) [illegible]

1. [illegible]

[illegible]

2. [illegible]

3. [illegible]

[illegible]

[illegible]

ปัญญาเป็นองค์ความรู้ที่มีคุณค่าและความดีงามที่จรรโลงชีวิตและวิถีชุมชนให้อยู่ร่วมกับธรรมชาติและ [illegible] องค์ความรู้สากลบนฐานภูมิปัญญาเดิมเพื่อเกิดเป็นภูมิปัญญาใหม่ที่เหมาะสมกับยุคสมัย ดังนั้น ภูมิปัญญาจึง [illegible] ตัวกำหนดคุณลักษณะของแต่ละสังคม อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่เหมาะสม ทรงคุณค่าและมีความสำคัญเพื่อใช้เป็น [illegible] http://tkagri.doae.go.th/temp.2551)

[illegible]

[illegible] (สำนักงาน[illegible]2541 : 17)

1. [illegible]
2. การสังสม [illegible]
3. [illegible]
4. [illegible]
5. รากฐานทางพระพุทธศาสนา วัฒนธรรมและความเชื่อ
6. [illegible]

[illegible]องของการสืบทอดประสบการณ์ จากอดีตถึงปัจจุบันที่เป็นไปอย่างต่อเนื่องและไม่ขาดสาย เป็นธรรมชาติของชาวบ้านที่เชื่อมโยงประวัติศาสตร์สืบต่อกันมามิได้ขาดเป็นลักษณะของ[illegible] (Social Thought) [illegible] รูปธรรม ซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะด้าน เช่น การทำมาหากิน ศิลปะ ดนตรี หัตถกรรม และสิ่งอื่น ๆ ซึ่งในสังคม[illegible] ลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ ความรู้ และระบบความรู้ การสังสมและการเข้าถึงความรู้ การถ่ายทอดความรู้และระบบความรู้ รวมทั้งการสร้างสรรค์และปรับปรุงภูมิปัญญาความรู้ นอกจากนี้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกิดจากการสังสมระบบความรู้ของชาวบ้[illegible]ที่ร่วมกันอยู่ในสังคม หรือในชุมชน ความสัมพันธ์กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติและสิ่งที่ไม่สามารถ[illegible]

[illegible]ารถ่ายทอดภูมิปัญญาแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ แบบที่เป็นลายลักษณ์อักษร และแบบที่ไม่เป็น[illegible]

ข่อย เพื่อใช้สำหรับเล่าเรียนสืบต่อกันมาเรื่อย ๆ ปัจจุบันนี้หาได้ยากมาก [illegible]

[illegible] สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ และสื่ออื่น ๆ อีกมากมายทำให้เกิดการถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาสะดวกรวดเร็วต่อผู้ที่จะศึกษาเรียนรู้ วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาจะกระทำทั่งในเด็กและผู้ใหญ่ซึ่งรูปแบบก็จะ [illegible]

[illegible] จึงมีความตั่งมั่นและสนใจในสิ่งที่กำลังศึกษา จึงมีวิธีการถ่ายทอดได้หลากหลายรูปแบบมากกว่าเด็ก เช่น [illegible] อย่างให้ดู และการประกอบอาชีพตามบรรพบุรุษ ซึ่งวิธีการที่กล่าวมาจะถ่ายทอด [illegible]

[illegible] (2538 : 48 - 49) [illegible]

1. [illegible]
2. [illegible]
3. [illegible]

[illegible]

[illegible] ต่อเนื่องไม่ขาดสาย เป็นธรรมชาติของชาวบ้านที่เชื่อมโยงประวัติศาสตร์ต่อกันมามิได้ขาดไปเป็นลักษณะ [illegible]

3.1 เป็นเรื่องของการใช้ความรู้ ทักษะ ความเชื่อและพฤติกรรม

3.2 [illegible]

3.3 เป็นองค์รวมหรือกิจกรรมทุกอย่างในวิถีชีวิต

3.4 เป็นเรื่องของการแก้ไขปัญหา การจัดการ การปรับตัว การเรียนรู้เพื่อการอยู่รอดของบุคคล [illegible]

3.5 เป็นแกนหลักหรือกระบวนทัศน์ในการมองชีวิตเป็นพื้นความรู้ในเรื่องต่างๆ

3.6 [illegible]

3.7 มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อการปรับสมดุลในพัฒนาการทางสังคมตลอดเวลา

3.8 [illegible]

3.9 [illegible]

3.10 [illegible]

3.11 เน้นความสำคัญของจริยธรรมมากกว่าวัตถุธรรม

[illegible] (3) [illegible] (.2542 :259)

[illegible] (1) [illegible]

[illegible] (2) [illegible]

ลักษณะที่ 3 ภูมิปัญญาเกี่ยวกับระบบการผลิตหรือการประกอบอาชีพที่มีลักษณะมุ่งเน้นระบบการผลิตเพื่อพึ่งพาตนเอง

กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 12) [illegible]

1. ภูมิปัญญาเป็นความรู้ เป็นข้อมูล เป็นเนื้อหาสาระ เช่น ความรู้เกี่ยวกับครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับ [illegible]

2. ภูมิปัญญาเป็นความเชื่อของสังคมโดยอาจยังไม่มีข้อพิสูจน์ ยืนยันว่าถูกต้อง เช่น เรื่องนรก [illegible]

3. [illegible]

4. ภูมิปัญญาทางวัตถุ เช่น เรือนชานบ้านช่องเครื่องใช้ไม้สอยต่างๆ เพื่อทำให้ครอบครัวมีความ [illegible]

5. [illegible]

[illegible] (2541 : 17) ได้ให้ลักษณะของภูมิปัญญาไทยไว้ดังนี้

1. [illegible] (Knowledge) [illegible] (Skill) [illegible] (Belief) [illegible] (Behavior)

2. [illegible]

3. [illegible]

4. [illegible]เรื่องของการแก้ปัญหา การจัดการ การปรับตัว การเรียนรู้ เพื่อความอยู่รอดของ [illegible]

5. [illegible]

6. [illegible]

7. [illegible]

[illegible] [2] [illegible]

1. เป็นรูปธรรม ได้แก่ วัตถุและการกระทำทั่งหลาย

2. เป็นนามธรรม คือ ความรู้ ความเชื่อ ความสามารถหรือแนวทางในการแก้ปัญหาและป้องกัน [illegible]

[illegible]

การอนุรักษ์ หมายถึง การรักษาสิงทีดีงามไว้ การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิน ก็คือ การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถินไม่ให้สูญหายไปโดยใช้กระบวนการหรือวิธีการต่างๆ ทีเหมาะสมทั่งนี่ขึ่นอยู่กับประเภทของ [illegible]ขึ่นแทน การถ่ายทอดสืบสานมีลักษณะทั่งทางตรงและทางอ้อม การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิน [illegible] [3] [illegible]

1. [illegible]

2. [illegible] ([illegible])[illegible]

3. วิธีการถ่ายทอดโดยผ่านทางการสื่อสารมวลชน ในยุคปัจจุบันความเจริญก้าวหน้า[illegible] ไม่ว่าจะเป็น หนังสือเอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ อินเทอร์เน็ต ซีดีรอม และอื่นๆ จนทำให้[illegible]

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541 : 93) [illegible]

1. [illegible]

2. [illegible]

3. [illegible]

4. [illegible]

[illegible] 2 [illegible]

[illegible]

1. [illegible]

2. ขนบธรรมเนียม ประเพณี ซึ่งแสดงออกมาในรูปพิธีกรรมต่างๆ เช่น พิธีแต่งงาน พิธีการ[illegible]

3. [illegible] วัตถุที่ไม่มีรูปร่างเป็นเครื่องแสดงสัญลักษณ์ ความหมายต่างๆ เช่น ภาษา เป็นต้น

[illegible]

[illegible]

[illegible](2533 : 229-230) [illegible]6 [illegible]

1. ช่วยให้คนในท้องถิ่นนั่นดำรงชีวิตอยู่ด้วยความสงบสุขกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติความเชื่อ และข้อห้ามต่าง ๆ สามารถใช้เพื่อป้องกัน ทำลายสิ่งแวดล้อม [illegible]

2. [illegible] ชาวบ้าน ความซาบซึ้งในนิทานพื้นบ้าน นิ[illegible]

3. [illegible]

4. ช่วยส่งเสริมและดำรงได้ซึ่งเอกลักษณ์ของสังคมนั่น จารีตประเพณี ขนบธรรมเนียม ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน เป็นเรื่องที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาแต่บรรพบุรุษ การปรับเปลี่ยนการ[illegible] เหมาะสมกับสภาพการณ์ และเงื่อนไขที่เปลี่ยนไป ดังนั่นจึงเป็นสิ่งที่ต้องภาคภูมิ เพราะเป็นคุณ[illegible]

5. มีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในปัจจุบันซึ่งเป็นภูมิปัญญาที[illegible]การประกอบอาชีพแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น เรื่องของการ[illegible]

2.[illegible]

[illegible] ([illegible] 2545)[illegible]

1. [illegible]

2. [illegible]ในภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ละสาขาวิชา ที่มีความรู้ ประสบการณ์จนเกิดความเชี่ยวชาญในอาชีพที่กระทำนั่น ๆ ซึ่งโดยทั่[illegible]

3. [illegible]งานที่เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอ องค์กร [illegible] พื้นที่เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และชัดเจน [illegible] : [illegible]

4. [illegible]เสริมการเผยแพร่ เมื่อมีการเลือกสรรภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น ๆ ของ [illegible]

5. [illegible]นที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญานั้น [illegible]

6. [illegible]

7. [illegible]

8. [illegible]

9. [illegible]เสริม คุ้มครอง และเผยแพร่ ควรมอบหมายให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ [illegible]

10. [illegible]ผลประโยชน์อันพึงมีพึงได้ของประชาชนต่อภูมิปัญญาที่พัฒนาขึ้น ได้แก่ การจดสิทธิบัตร หรือ [illegible]

จัดเก็บในรูปสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในวงกว้าง [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] (2538) [illegible] 2 [illegible]

1. [illegible]มีปัญญาท้องถิ่นแก่เด็กหรือเยาวชน โดยทั[illegible] ในสิ่งที่ใกล้ตัว ซึ่งแตกต่างจากผู้ใหญ่ [illegible] (illegible) [illegible]ในสิ่งควรทำและไม่ควรทำการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่ [illegible]

2. [illegible]

[illegible] (2544) [illegible]

1. [illegible]องปั้นดินเผา จักสาน ทอผ้า ซึ่[illegible]

2. [illegible]จะเริ่มจากการถ่ายทอดผู้ที่ใกล้ชิดก่อน [illegible]

[illegible]

3. [illegible]

4. [illegible]ความชำนาญทีเกิดขึ้นจากความบังเอิญหรือสิงลึกลับ เป็[illegible]

5. การจัดเวทีชุมชน เพื่อทำการประชุม เสาวนา แลกเปลียนความคิดเห็น รวมทั้ [illegible]

Brundage [illegible] Mackeracher (1980) [illegible]3[illegible]

1. [illegible](Directing) [illegible]ต้องเสียเวลาค้นคว้าด้วยตนเอง สร้างความเชือมั[illegible]

2. [illegible] (Facilitating) [illegible]เปิดความคิดริเริมสร้างสรรค์ เจตคติ ทักษะ และวิธีปฏิบัติการจากสิ[illegible]

3. [illegible](Collaborating) [illegible]

3.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

[illegible] : กรณีศึกษาพื้นที่ [illegible]

[illegible] ซึ่งมีการขายอาหารเป็นกิจกรรมหลักเท่านั้นทั้งๆที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มี [illegible]

[illegible] แต่ในปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็นชุมชนเมืองกึ่งชนบท [illegible]

[illegible] เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นผลิ[illegible] รักษาสิ่งแวดล้อมให้เป็นสินค้าที่ระลึก [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]ที่ได้มีการสืบสานภูมิปัญญาในพื้นที่ให้แก่เด็กและเยาวชนจากผู้สูงอายุหรือปราชญ์ [illegible] เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่นจากผู้ใหญ่สู่เด็กและเยาวชน รวมทั้งศึกษากลยุทธ์ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งกระบวนการในการถ่ายทอดเริ่มตั้งแต่การเตรียม [illegible] 9 [illegible] 9 [illegible] 7 [illegible]

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา “รูปแบบวิถีชีวิตภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุเพื่อการ[illegible]

1. [illegible]
2. [illegible]
3. [illegible]
4. [illegible]

1. [illegible]

[illegible] 2 [illegible]

1. [illegible]

- การเก็บข้อมูลด้านเอกสาร เป็นการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิ เช่น เอกสารงานวิจัย บทความ หนังสือ แผนที่ เพื่อนำมาประมวลสรุปเป็นภูมิ[illegible]

2. [illegible] (focus group) [illegible] ภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุเพื่อถ่ายทอดสุขภาวะสำหรับชุมชน ในจังหวัดเพชรบูรณ์ [illegible] ข้อมูลพื้นฐานและประเมินข้อมูลกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน ของจังหวัดเพชรบูรณ์และใช้เครื่องมือ ดังนี้

- [illegible] แนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัยในการสนทนากลุ่ม ในประเด็นคำถาม ที่เกี่ยวกั[illegible] 4 [illegible]

[illegible] (Moderator) [illegible] 5 [illegible] 2 [illegible] 1 [illegible] 2 [illegible]

2. [illegible]

- [illegible] 5 [illegible]

- ขอบเขตด้านเนื่อหาการวิจัยครั่งนี่เป็นการวิจัย [illegible] ท้องถิ่นของผู้สูงอายุเพื่อถ่ายทอดสุขภาวะสำหรับชุมชน ในจังหวัดเพชรบูรณ์ที่เกี่ยวกั[illegible] 4 [illegible]

3. [illegible]

[illegible]

- [illegible]

- [illegible] ([illegible] , [illegible] , [illegible])

การสร้างแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์จะเป็นคำถามลักษณะปลายเปิด เพื่อให้ผู้[illegible] สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ โดยคำถามในแต่ละข้อจะทบทวนมาจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง [illegible]

4. [illegible]

[illegible]

[illegible]4]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

- [illegible](Focus group) [illegible] 4 [illegible] 2 [illegible] 1 [illegible] 2 [illegible] 4 [illegible] 4 [illegible]

ศึกษาลักษณะวิถีชีวิตภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุเพื่อการถ่ายทอดสุขภาวะสำหรับชุมชน

[illegible]

- [illegible]

[illegible]

- [illegible] ให้ครบสามมือ และเห็นว่าทุกวันนี้อาหารที่มีคุณภาพ

มีราคาสูงซึ่งเงินต้องเก็บไว้ใช้อย่างอื่น ในส่วนของการ ปรุงอาหารเพื่อรับประทานจะเน้นตำรับอาหารที่มี

-ผู้เข้าร่วมสนทนาส่วนใหญ่เห็นว่าด้านเครื่องนุ่งห่มของผู้สูงอายุ จะคำนึงถึงความเหมาะสมของเสื้อผ้า

แต่งกายด้วยเครื่องนุ่มห่มที่มีสีสันสด

- ได้ป่วยจึงมีการพึ่งหมอบ้านที่มีความรู้เกี่ยวกับสมุนไพร พืชพันธุ์ในท้องถิ่นต่างๆ ที่ผ่านการสังเกต ทดลอง

4 อกไป ผู้เข้าร่วมสัมมนาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในด้านสมุนไพรที่มีอยู่ในท้องถิ่นที่สามารถหา

เป็นการใช้ภูมิปัญญาที่ผสมกลมกลืนไปกับวิถีชีวิตประจำวันมีทั้งชนิดที่เป็น

นำมารักษาผู้ป่วยเป็นสิ่งที่หาได้ในท้

[illegible]

[illegible]
กิจกรรมต่างๆเป็นอย่างดี ดังนั่นทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงแนวทางในการพัฒนาสุขภาวะจากภูมิปัญญาท้องถินที [illegible]ผู้สูงอายุโดยสมุนไพรท้องถิน เพือถ่ายทอดความรู้เกียวกับการนำสมุนไพรท้องถินมาเสริมสร้างสุขภาวะผู้สูงอายุและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยสามารถประยุกต์ใช้สมุนไพรท้องถิ นเพือ [illegible]หนึ่งทีชุมชนได้สร้างสรรค์ขึ่นมาไว้สือความหมาย [illegible]การนำภูมิปัญญาท้องถินมาถ่ายทอดเพือเพิมสุข[illegible]ารทำงานทีเป็นบทบาทของหัวหน้าครอบครัวการติดต่อกับเพือนบ้านหรือบุคคล [illegible] เมือมีปัญหาสุขภาพหรือความเสือมโทรมของร่างกายเกิดขึ่นจะไม่สามารถทำ [illegible]งานวิจัย เรือง รูปแบบวิถีชีวิตภูมิปัญญาท้องถินของผู้สูงอายุเพือการ [illegible]ส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุด้วยสมุนไพรท้องถิน มีการให้ผู้สูงอายุฝึกปฏิบัติการทำน่ำมันไพร ซึ่งเป็นสมุนไพล [illegible]

[illegible] ([illegible]) [illegible] ([illegible]) [illegible] ([illegible]) [illegible] Zingiber montanum (Koenig) Link ex Dietr [illegible] Zingiberaceae [illegible] ใหญ่ เนื้อในสีเหลือง มีกลิ่นหอมใบเรียวยาวปลายแหลม ดอกออกรวมกันเป็นช่ออยู่บนก้านช่อดอก ส่วนที่ [illegible]

[illegible] เคลือบแผลเพื่อป้องกันอาการติดเชื้อ รักษาโรคเหน็บชา ใช้เป็นยาชาเฉพาะที่ ใช้เป็นยาสมานแผล ช่วยลด [illegible] อาการหอบน้อยลงและการทำงานของปอดดีขึ้น ช่วยให้ผิวหนังชุ่มชื่น ช่วยไล่แมลง ฆ่าแมลง ช่วยกันยุง [illegible]

[illegible] อดที่เป็นลิ่มเป็นก้อน, [illegible], ใบ ช่วยแก้ไข้ แก้เมื่อย แก้อาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ ปวดตามร่างกาย แก้ [illegible]

[illegible]

[illegible]

1. [illegible] 2 [illegible]
2. [illegible] 1/2 [illegible]
3. [illegible] 1 [illegible]

[illegible]

1. [illegible]
2. [illegible] ลงทอดในน้ำมัน ทอดจนไพลกรอบเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลแก่ (ระวังไหม้) แล้วน้ำมันเป็นสีเหลือง [illegible]
3. [illegible]

[illegible]

[illegible]

นอกจากนี้ ในปัจจุบันยังมีครีมไพล ที่มีสรรพคุณในการลดอาการปวดกล้ามเนื้อหลังการออกกำลัง[illegible] 14% [illegible] บวมเพิ่มขึ้นของข้อเท้าน้อยกว่ากลุ่มที่ได้รับยาหลอกอย่างมีนัยสำคั[illegible] 2-3 [illegible] หลอก และช่วยให้การเคลื่อนไหวของข้อเท้าดีขึ้น โดยขยับข้อเท้าลงได้ดีกว่า นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาใน[illegible] 6 [illegible] 1% Diclofenac gel [illegible]

[illegible]

[illegible]5]

[illegible]

[illegible]ศึกษาวิถีชีวิตภูมิปัญญาท้องถินของผู้สูงอายุ และศึกษาแนวทางการพัฒนาสุขภาวะเพือ [illegible] 5 [illegible]

[illegible]

[illegible](Focus group) ผู้มีส่วนเกียวข้องทั่งหน่วยงานภาครัฐ และตัวแทน [illegible]4 [illegible] ส่วนตำบลดงมูลเหล็กจำนวน 2 คน เจ้าหน้าทีผู้กำกับและดูแล 1 คน และจากชมรมผู้สูงอายุนครบาล [illegible] 2 คนเกียวกับปัจจัยพืนฐาน 4 ประการคือ ภูมิปัญญาเกียวกับทีอยู่อาศัยพบว่าเดิมผู้สูงอายุมีการอยู่อาศัยในรูปแบบของครอบครัวใหญ่และเมือศึกษาถึงภูมิปัญญาเกียวกับทีอยู่อาศัยพบว่ายังคงมีความต้องการทีอยู่อาศัยแบบชนบทและต้องการอยู่ร่วม[illegible] ทีปลูกอยู่ตามพื่นทีบริเวณโดยรอบบ้านและเมือศึกษาถึงภู[illegible]นึงถึงเสื่อผ้าทีสวมใส่ตามฤดูกาลทีเหมาะสมและสีสันทีเหมาะกับสถานการณ์ และภูมิปัญญาเกียวกับยารักษาโรคเดิมพบว่าผู้สูงอายุให้ความสนใจเกียวกับสมุนไพรท้องถินทีมีคุณสมบัติทีรักษาอาการต่างๆทีเกิดกับตนได้ เมือศึกษาถึงวิธีการถ่ายทอดขั่นตอนการนำสมุนไพรท้องถิ[illegible]ซึ่งจาการทีผู้วิจัยได้จัดโครงการอบรมให้ความรู้เกียวกับการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุโดย [illegible] สมุนไพรต่างๆ เพราะวิทยาการทีให้ความรู้ในการอบรมครั่งนี่ได้มีการบรรยายให้ความรู้ถึงสรรพคุณและ [illegible]

[illegible]

[illegible]เป็นงานในพื้นที่โดยยึดพื้นที่เป็นตัวตั้งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน [illegible] ([illegible].) [illegible]4 [illegible] และปัญหาสังคมทั้งสองปัญหาเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน [illegible] เมื่อมีปัญหาสุขภาพหรือความเสื่อมโทรมของร่างกายเกิดขึ้นจะไม่สามารถทำ [illegible]

[illegible]

[illegible]4 [illegible] วิวัฒน์ (2543 : 3) [illegible] "[illegible]" [illegible] พบว่าผู้สูงอายุให้ความสำคัญเกี่ยวกับการรับประทานอาหารที่มีวัตถุดิบมาจากท้องถิ่นที่ทำการเพาะปลูกเอง [illegible]

[illegible]ผู้สูงอายุให้ความสำคัญกับการนำสมุนไพรท้องถิ่นที่สามารถหาได้ง่ายตามถิ่นที่อยู่อาศัยมาใช้ในการรักษาโรคพื้นฐาน เช่นอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อเป็นต้น ซึ่งผลการวิจัยทั้ง 3 [illegible] (2540 : 34) [illegible] ประโยชน์ ดังนี้ภูมิปัญญาชาวบ้านเพื่อการยังชีพ ภูมิปัญญาชาวบ้านประเภทเพื่อการยังชีพมีขึ้นเพื่อการมีชีวิตอยู่รอด อยู่อย่างมีความสุขสบายตามอัตภาพเป็นภูมิปัญญาที่เกี่ยวกับการเสาะหาปัจจัยพื้นฐานมีการยังชีพ [illegible] เสาะหาและจัดการเกี่ยวกับปัจจัย 4 คือ ที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค เป็นต้น ภูมิปัญญาเหล่านี้ [illegible] เป็นต้น ภูมิปัญญาเหล่านี้ค่อยพัฒนาขึ้นเป็นอาชีพ มีรูปแบบของเครื่องมือเครื่องใช้เฉพาะตัว เฉพาะท้องถิ่น [illegible]ภูมิปัญญาที่เกี่ยวกับที่อยู่อาศัย เช่น การสร้างบ้านเรือนแบบเครื่องผูก ภูมิปัญญาการเลือกใช้วัสดุ วิธีเย็บ ผูกริม ถักริม ผูกเงื่อน [illegible] ภูมิปัญญาที่เกี่ยวกับเครื่องนุ่งห่ม ได้แก่ ภูมิปัญญาในการนำสิ่งต่างๆ มาปกปิดร่างกายให้อบอุ่น เช่น ภูมิปัญญาในการทำหินเป็นเครื่องมือทุบเปลือกไม้ ทำเป็นผ้า การทำและใช้ดินเผาเพื่อปั่นฝ้าย การคิดทำกี [illegible]ภูมิปัญญาที่เกี่ยวกับยารักษาโรค ได้แก่ การนำ [illegible]

[illegible]

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

- [illegible]

- [illegible]

[illegible]

จากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นอื่นๆที่น่าสนใจ และเป็นประโยชน์เพื่อขยายประเด็น [illegible]

- [illegible]